

OPETUSMINISTERIÖ *Undervisningsministeriet*

Aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus

Korkeakoulujen ja tiedelaitosten tulos- ja
tavoiteneuvotteluseminaari 7.3.2008
Johtaja Marita Savola OPM

Hallituskauden keskeiset uudistukset

Opetusministeriön hallinnonalalla

- Yliopistouudistus ja uusi yliopistolaki
- Aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus
- Rakenteellinen kehittäminen: korkeakoululaitoksen rake-ohjelma ja ammattiopistostrategia
- PARAS-hanke ja VOS 2010 -uudistus
- Opetushallituksen asema ja koulutustoimialan ohjaus

Aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen kannalta myös

- Työ- ja elinkeinoministeriön perustaminen
- Aluehallintouudistus
- Sosiaaliturvauudistus
- Kansallinen joustoturva
- Työelämän kohtaantotoimenpiteet

Kokonaisuudistuksen lähtötilanne

- työikäisen väestön vuotuinen aikuiskoulutukseen osallistumisaste (52 %) kv-vertailussa korkea, mutta kasvu pysähtynyt ja väestöryhmien erot edelleen suuret
- hallitus asettanut tavoitteeksi vuotuisen osallistumisasteen nostamisen 60 prosenttiin vuoteen 2012 mennessä
- opetusministeriön toimialan aikuiskoulutusta kehitetty työvoimapoliittisen ja henkilöstökoulutuksen kanssa toimivana kokonaisuutena
- opetusministeriön vastuulla erityisesti: kattava järjestäjäverkko ja perusresurssit, riittävä kaikille avoin koulutustarjonta, työelämän ja aikuisväestön tarpeisiin vastaava tutkintojärjestelmä ja tarjonta, toiminnan laatu ja opetushenkilökunnan osaaminen
- opetusministeriön pääluokan menoista runsaat 10 prosenttia (790 milj. euroa) aikuiskoulutukseen, josta noin 10 prosenttia ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutukseen ja aikuisten tutkintokoulutus ml. 20 % yliopistojen aikuiskoulutukseen (täydennyskoulutukseen ja avoimeen 2-3 %)
- koulutuksen kysynnän kasvu aikuiskoulutuksessa, kehityksen suunta kysyntälähtöisyys, työelämäläheiset toteutusmuodot, elinikäinen oppiminen

Hallitusohjelman mukaan

- Toimeenpannaan ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus, jossa selkiytetään hajanainen hallinto, rahoitus, tarjonta ja etuudet
- Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus kattaa
  - ammatillisen aikuiskoulutuksen, työvoimapolitiittisen koulutuksen, korkeakoulujen aikuiskoulutuksen ja henkilöstökoulutuksen
  - samoin oppisopimuskoulutuksen ja oppisopimustyyppisen koulutuksen laajentamisen korkeakoulutettujen täydennyskoulutukseen
- Kokonaisuudistuksen taustalla pyrkimys toimivaan aikuiskoulutusjärjestelmään, jolla
  - vastataan työelämän ja aikuisväestön osaamistarpeisiin kattavasti ja joustavasti
  - vahvistetaan nykyisen aikuiskoulutustoiminnan kysyntälähtöisyyttä
  - lisätään työelämässä ja työn ohella tapahtuvaa kouluttautumista erityisesti muutostilanteissa
  - edistetään ammatillista liikkuvuutta
  - varmistetaan työvoiman saatavuutta ja luodaan edellytyksiä osaamisen jatkuvaan kehittämiseen
  - tuetaan pyrkimyksiä työurien pidentämiseen ja työllisyysasteen nostamiseen

Kokonaisuudistuksen valmistelun organisointi ja eteneminen

- Opetusministeriö asettanut 16.8.2007 johtoryhmän, jossa edustettuna keskeiset ministeriöt (OPM, TM/TEM ja STM) sekä työelämän keskusjärjestöt
- Lisäksi johtoryhmän tueksi asetettu 10.11.2007 tukiryhmä, jossa edustettuna aikuiskoulutuksen järjestäjät ja muut keskeiset toimijat ml. korkeakoulujen rehtorienneuvostot ja yliopistojen aikuiskoulutusverkosto
- Valmistelutyö tulee ajoittaa niin, että kokonaisuudistuksen toimeenpano voi alkaa 1.1.2009 ja että ehdotukset voidaan ottaa huomioon vuoden 2009 talousarvioesityksen ja tarvittavan lainsäädännön valmistelussa

Ammatillisesti suuntautuneen aikuiskoulutuksen kokonaisuudistusta valmisteleva johtoryhmä

- puheenjohtaja valtiosihteeri **Heljä Misukka**
- varapuheenjohtaja kansliapäällikkö **Harri Skog**, opetusministeriö

Varsinaiset jäsenet:

- johtaja **Marita Savola**, opetusministeriö
- neuvotteleva virkamies **Varpu Weijola**, työministeriö/TEM
- neuvotteleva virkamies **Heikki Palm**, sosiaali- ja terveysministeriö
- koulutusjohtaja **Markku Koponen**, Elinkeinoelämän keskusliitto
- koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija **Saana Siekkinen**, SAK
- koulutuspoliittinen asiamies **Petri Lempinen**, STTK
- koulutuspoliittinen asiamies **Simo Pöyhönen**, Akava
- johtaja **Martti Pallari**, Suomen Yrittäjät ry
- henkilöstön kehittämisen asiantuntija **Terttu Pakarinen**, KT
- pysyvä asiantuntija suunnittelujohtaja **Petri Pohjonen**, Opetushallitus
- sihteerit opetusneuvos **Mika Tammilehto** ja erikoissuunnittelija **Ville Heinonen**, OPM sekä ylitarkastaja **Markku Virtanen**, TM/TEM

Syksyn 2007 aikana valmistelutyössä kartoitettu ja analysoitu

- harjoitetun aikuiskoulutuspolitiikan tuloksia
- nykyistä rahoitus- ja ohjausjärjestelmää
- suomalaisen aikuiskoulutuspolitiikan vahvuuksia ja heikkouksia
- aikuiskoulutukseen osallistumisen kehitystä ja jakautumista
- muiden maiden aikuiskoulutusjärjestelmien toimivuutta ja kehityslinjoja
- aikuiskoulutuksen järjestäjien ja toimijoiden näkemyksiä kehittämistarpeista tukiryhmän kuulemistilaisuudessa

Kevään 2008 aikana

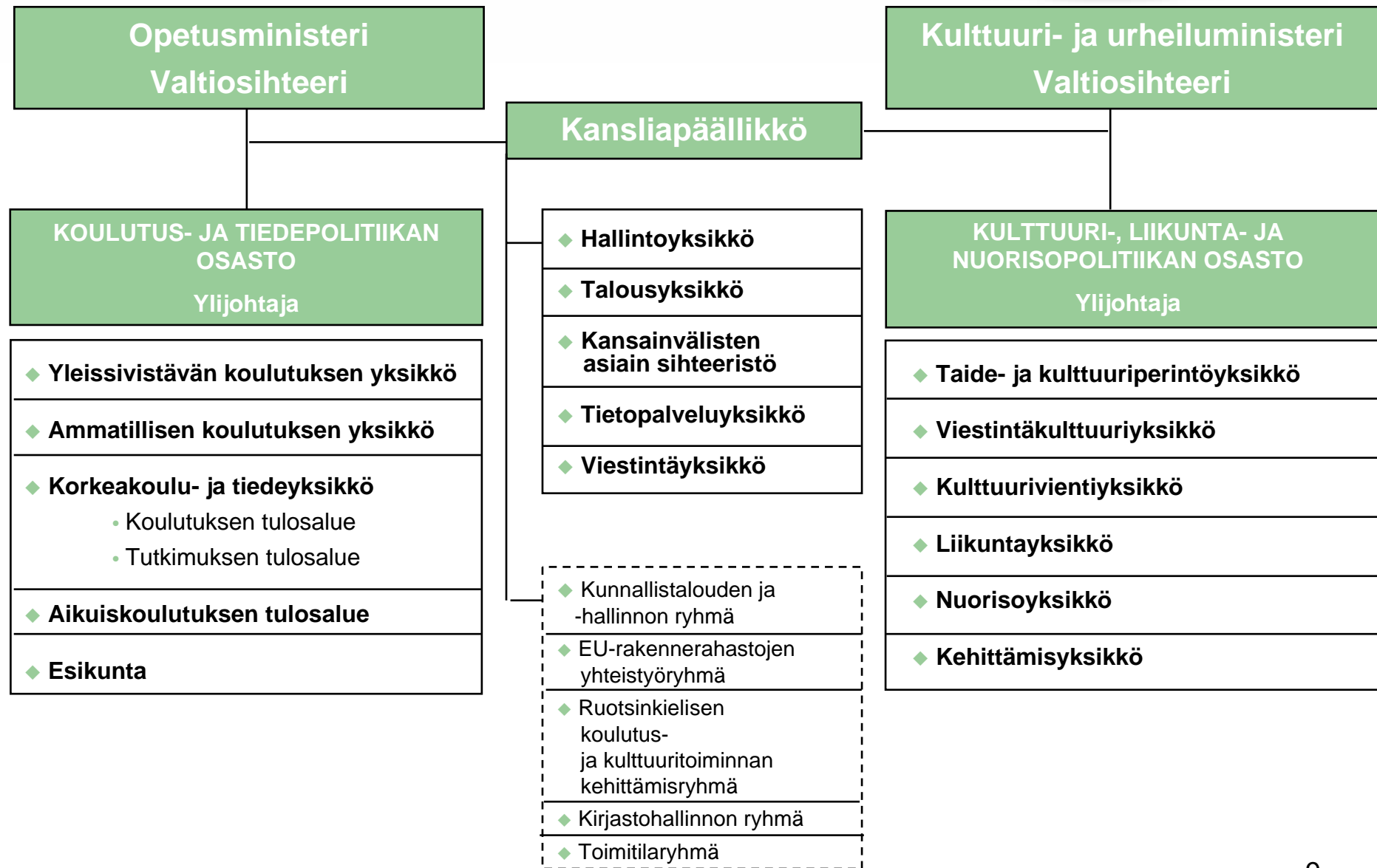
- vahvuuksia ja heikkouksia, uudistustarpeita/-toimenpiteitä koskevien näkemysten muotoilu ja konkretisointi johtoryhmän työseminaarissa tammikuussa
- kokonaisuudistus sivupol-ministeriryhmässä ja keskeiset näkemykset ja linjaukset sisältävä "valtiosihteerin muistio" hallituksen iltakoulussa huhtikuussa
- päälinjaukset ja -ehdotukset sisältävä ensimmäisen raportti toukokuussa

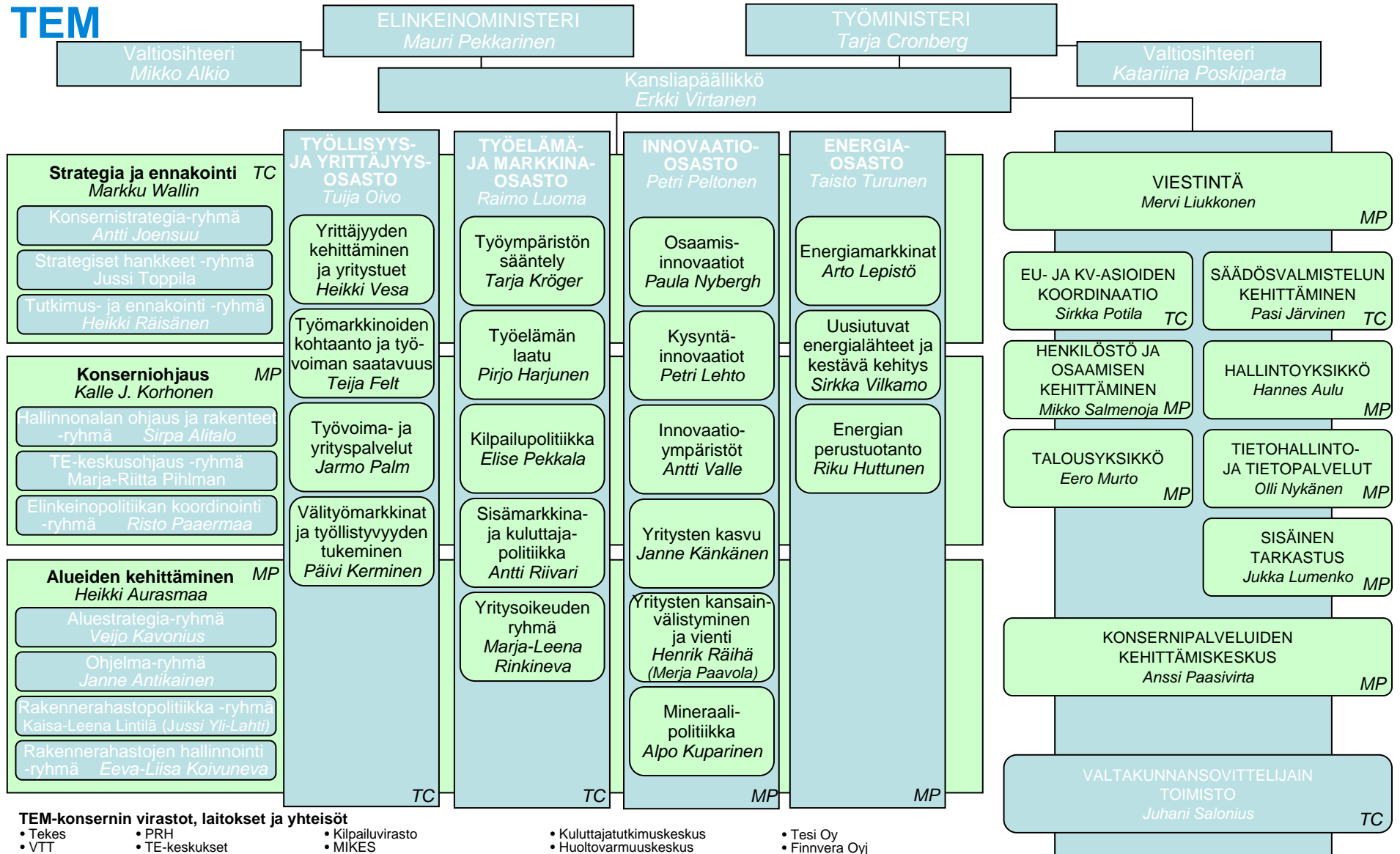
Johtoryhmän toimiaika jatkuu 31.12.2010 saakka

- osa tehtävistä (esim. aikuiskoulutuksen etuudet ja tukijärjestelmät) suuritöisiä ja kytköksissä muiden uudistusten valmistelun etenemiseen
- niistä kevään 2008 raportissa vain päälinjaukset ja konkreettiset ehdotukset johtoryhmän toisessa raportissa keväällä 2009 vuoden 2010 talousarvioesityksen ja lainsäädännön valmistelua silmälläpitäen
- toimikauden loppuosa suunnataan ehdotusten toimeenpanoa tukevaan valmisteluun ja seurantaan
- johtoryhmän kokonaisuudistusta koskeva loppuraportti 31.12.2010 mennessä

Korkeakoulujen aikuiskoulutusta koskevia kysymyksiä

- korkeakoulujen vastuu aikuisten tutkinto-opiskelusta sekä korkeakoulutettujen osaamisen kehittamisestä ja uusintamisesta
- aikuiskoulutustehtävän määrittely lainsäädännössä ja rahoitusjärjestelmässä
- aikuiskoulutus tavoite- ja tulosohjauksessa
- aikuiskoulutus osana kolmatta tehtävää ja alueellisia tehtäviä
- avoimen korkeakoulun kehittämispolitiikka ja rahoitus
- täydennyskoulutuksen rahoituspohja, organisaatiot ja alueellinen yhteistyö
- korkeastikoulutetut maahanmuuttajat, maahanmuuttajien koulutus ja työllistyminen
- tehtävät yhteiskunnan eheyden, tasa-arvon ja koulutuksen saavutettavuuden edistämisessä

TEM-konsernin virastot, laitokset ja yhteisöt

- Tekes
- VTT
- GTK
- TUKES
- PRH
- TE-keskukset
- Työvoimatoimistot
- Kuluttajavirasto
- Kilpailuvirasto
- MIKES
- MEK
- Energiamarkkinavirasto
- Kuluttajatutkimuskeskus
- Huoltovarmuuskeskus
- Ydinjätehuoltorahasto
- Invest in Finland
- Tesi Oy
- Finnvera Oyj
- Finpro ry
- Muut valtionapuyhteisöt

Omaehtoista aikuiskoulutusta on kehitetty niin että se muodostaa työvoimapoliittisen ja henkilöstökoulutuksen kanssa toimivan kokonaisuuden – opetusministeriön vastuulla erityisesti

1. riittävä kaikille avoin aikuiskoulutustarjonta,
2. kattava aikuiskoulutuksen järjestäjäverkko ja sen vakaat toimintaedellytykset sekä riittävä työelämäosaaminen,
3. työelämän ja aikuisväestön osaamistarpeisiin vastaava tutkintojärjestelmä ja sen kehittäminen,
4. eri tavoin hankitun osaamisen tunnustamisjärjestelyt ja opintojen henkilökohtaistaminen,
5. opetushenkilökunnan kelpoisuus ja osaaminen sekä
6. aikuiskoulutuksen laatu ja vaikuttavuus.

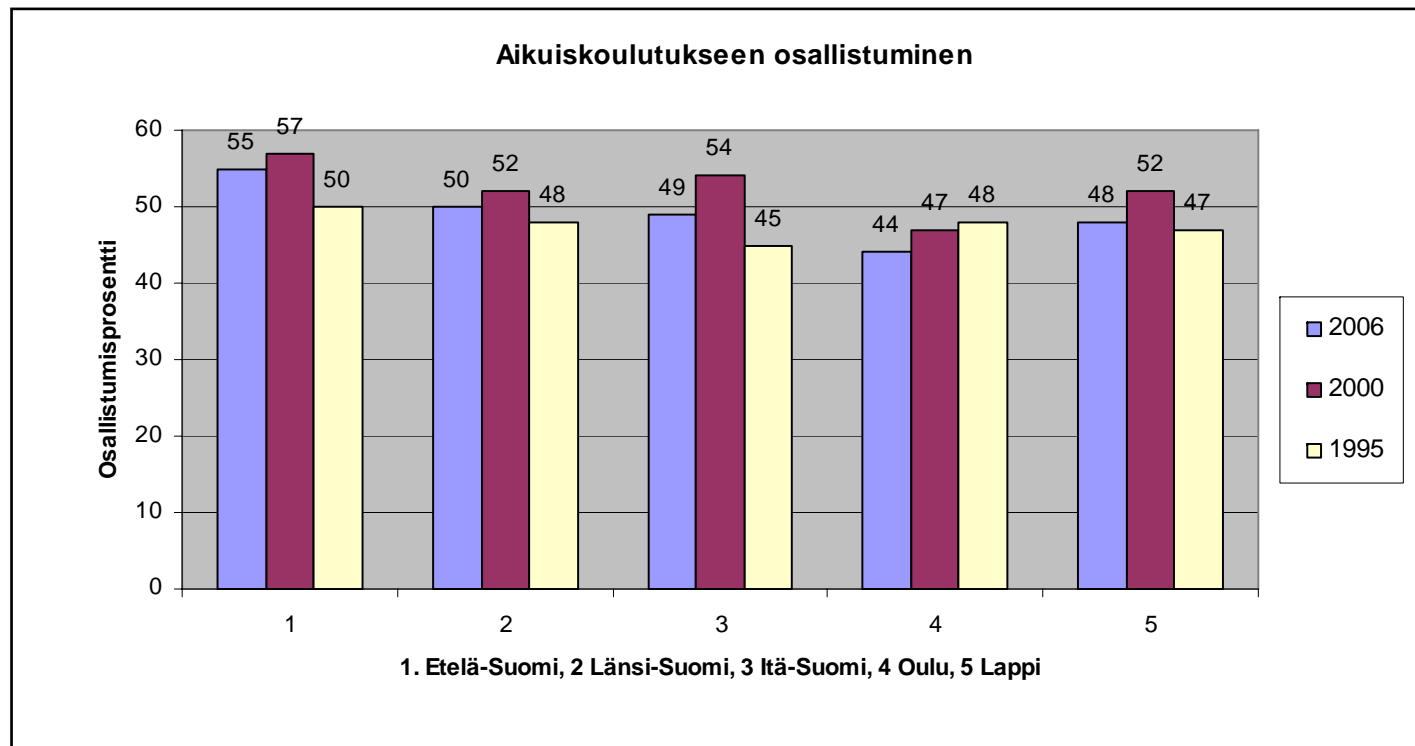
Yhteisiä tehtäviä OPM/TEM/STM: aikuiskoulutuksen tasa-arvo ja osallistumispohjan laajentaminen, osuvuutta ja tehokkuutta lisäävät tieto- , neuvonta- ja ohjauspalvelut, maahanmuuttajien koulutus sekä aikuisopiskelun etuudet

Aikuiskoulutuksen tulosalue käsittelee asioita, jotka koskevat

- kansallisen aikuiskoulutuspolitiikan ja elinikäisen oppimisen edellytysten kehittämistä
- ammatillista aikuiskoulutusta, oppisopimuskoulutusta ja näyttötutkintojärjestelmää
- korkeakoulujen aikuiskoulutusta ja avointa korkeakouluopetusta
- yleissivistävää aikuiskoulutusta ja yleisiä kielitutkintoja
- vapaata sivistystyötä ja sivistys- ja neuvontajärjestöjä
- aikuisopiskelun neuvontaa, ohjausta ja eri tavoin hankitun osaamisen tunnustamista
- aikuiskoulutuksen mitoitusta, järjestämistä ja ohjausta (järjestämisluvat, tulosohjaus)
- maahanmuuttajien koulutusta koskevien tehtävien koordinoitua
- opetustoimen henkilöstökoulutuksen koordinoitua
- toimialan lainsäädäntöä, rahoitusta ja taloussuunnittelua
- toiminnan laatua, arviointia ja kansainvälistä yhteistyötä

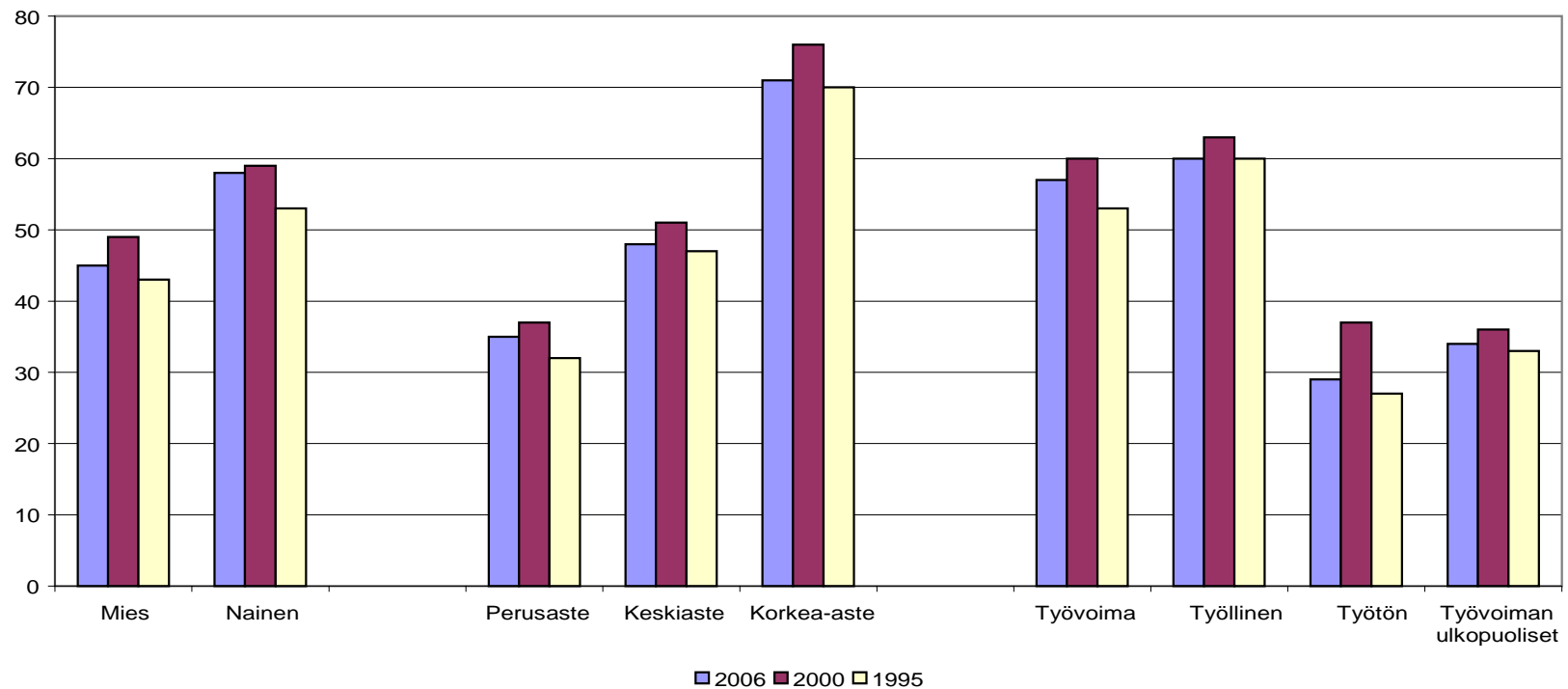
Aikuiskoulutustutkimus 2006, ennakkotieto

Lähde: Tilastokeskus

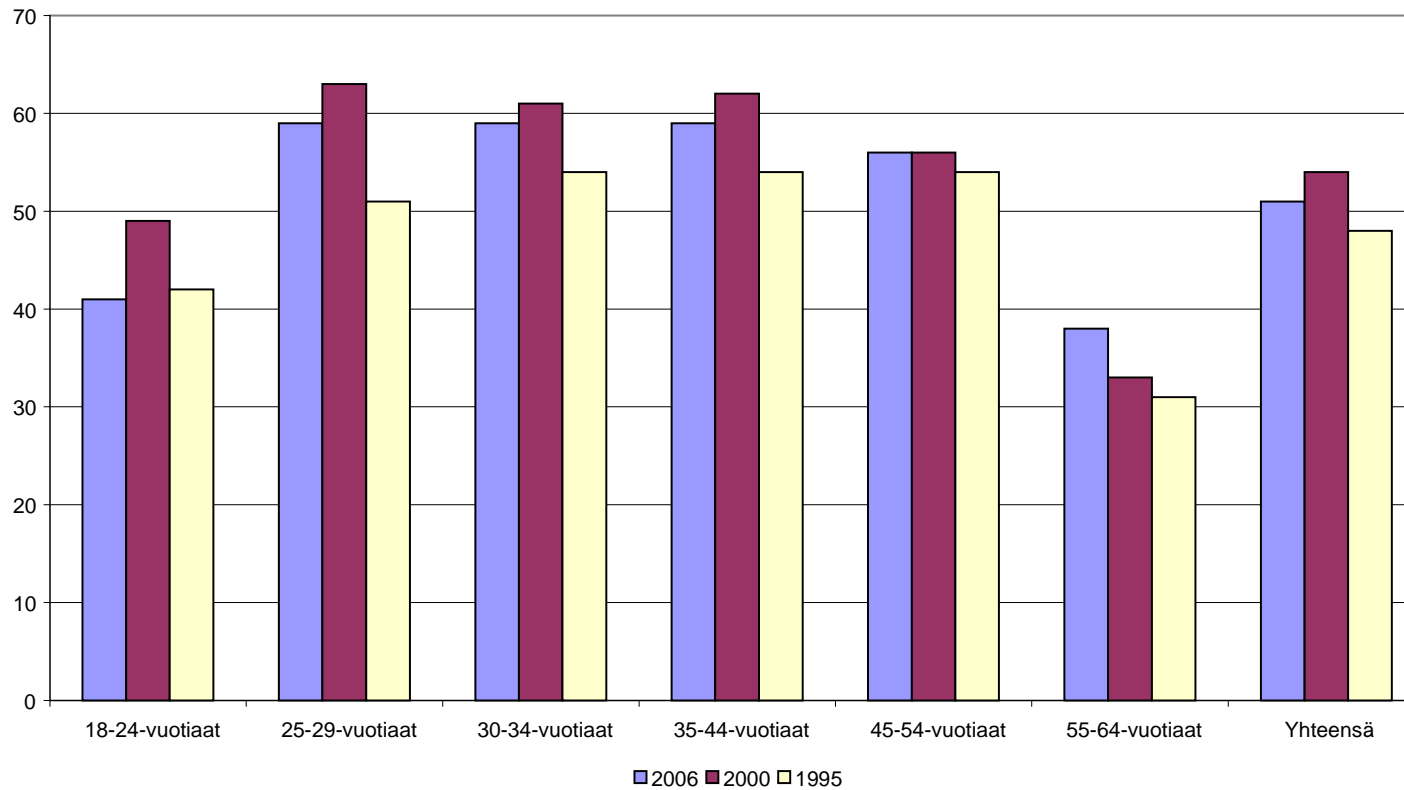
	v. 2006	v. 2006 (%)	v.2000 (%)	v.1995 (%)
Yhteensä	1 697 949	51	54	48

Aikuiskoulutukseen osallistuminen osallistumisvuoden ja eräiden taustamuuttujien mukaan, % 25-64-vuotiaasta väestöstä

Lähde: Tilastokeskus

Aikuiskoulutukseen osallistuminen iän ja osallistumisvuoden mukaan, % väestöstä

Komission aikuiskoulutustiedonannon pääviestit

- aikuiskoulutukseen osallistumisastetta tulee nostaa ja lisätä eri väestöryhmien tasa-arvoisia mahdollisuuksia aikuisopiskeluun
- aikuiskoulutuksen laatua tulee parantaa investoimalla opetusmenetelmiin ja aineistoon ja aikuiskouluttajien ammattitaitoon sekä kehittämällä laadunvarmistusjärjestelmiä
- aikuiskoulutusta tulee saattaa opiskelijakeskeisemmäksi kehittämällä osaamisen tunnistamista ja tunnustamista
- ikääntyneiden ja maahanmuuttajien koulutusta tulee kehittää
- aikuisten oppimisen tilastointia tulee parantaa.

Aikuiskoulutuksen menot valtion talousarviossa 2008 / Opetusministeriön pääluokka

- ammatillinen aikuiskoulutus ja oppisopimuskoulutus 332 milj. euroa
- vapaa sivistystyö ja yleissivistävä aikuiskoulutus 192 milj. euroa
- ammattikorkeakoulujen aikuiskoulutus (aikuisten amk-tutkintokoulutus, ylemmät amk-tutkinnot, ammatilliset erikoistumisopinnot ja avoin amk) 73,5 milj. euroa
- yliopistojen aikuiskoulutus 175,8 milj. euroa, josta
  - täydennyskoulutuksen tuotekehitys ja hintatuki 4,1 milj. euroa
  - avoin yliopisto-opetus 13 milj. euroa ja
  - yli 25-vuotiaana aloittaneiden tutkintokoulutus 159 milj. euroa (arvio)
- opetustoimen henkilöstökoulutus ja aikuiskoulutuksen kehittäminen 17,5 milj. euroa

Aikuiskoulutuksen aloittaja-/osallistujatavoitteet 2012/Kesu 2007-2012

Koulutus	Aloittaja- tavoite vuonna 2012
Lukio	
lukio-opinnot	10 000
aineopinnot ⁸	17 500
Ammatillinen aikuiskoulutus	
näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistava koulutus	17 000
ammattitutkintoon valmistava koulutus	25 000
erikoisammattitutkintoon valmistava koulutus	10 000
näyttötutkintoon valmistava yhteensä	52 000
muu ammatillinen lisäkoulutus ⁸	45 000
Ammattikorkeakoulu	
perustutkinnot	4 000
ylemmät amk-tutkinnot	3 800
erikoistumisopinnot	5 000
avoin ammattikorkeakouluopetus ⁸	15 000
Yliopisto	
perustutkinnot	5 500
tutkijakoulutus ⁹	2 000
täydennyskoulutus ⁸	110 000
erikoistumisopinnot	5 700
avoin yliopisto ⁸	95 000
Vapaa sivistystyö⁸	1 200 000